Saaristoasiain neuvottelukunta
Skärgårdsdelegationen

Asiantuntijalausunto

Saaristoasiain neuvottelukunta 7.10.2025

VN/VN/8545/2023-MMM-53

HE 111/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle apteekkitalouden uudistusta ja lääkesäästöjen toimeenpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Saaristoasiain neuvottelukunnan mielestä apteekkipalvelut tulisi nähdä yhtenä välttämättömyyspalveluna, joihin jokaisella tulisi olla oikeus asuinpaikasta riippumatta. Reseptilääkkeiden ja itsehoitolääkkeiden myynnin lisäksi apteekeilla on tärkeä merkitys myös lääke- ja terveysneuvonnassa. Tämä korostuu erityisesti harvaan asutuilla alueilla, jossa farmaseuttisia palveluja tarjoava apteekki on usein lähin terveyspalvelu. Myös kyläkaupoilla on tärkeä merkitys apteekkipalveluiden ja reseptilääkkeiden tarjoamisessa, sillä kyläkaupat toimivat usein monipalvelukeskuksina, joissa on apteekkikaappi.

Saaristoasiain neuvottelukunta vetoaa saaristolain (Laki saariston kehityksen edistämisestä 494/1981) 6 §:än, jossa todetaan saariston perus- ja erityispalveluihin liittyen: *Sen lisäksi, mitä 5 §:ssä on säädetty, valtion ja kuntien on huolehdittava siitä, että saariston vakinaisella väestöllä on käytettävissään muut peruspalvelut sekä saaristo-oloissa tarvittavat erityispalvelut kohtuullisin kustannuksin ja kohtuullisella etäisyydellä.*

Neuvottelukunta pitää hyvänä, että lausuntokierroksen jälkeisessä valmistelussa sivuapteekkivähennys on otettu mukaan esitykseen. Neuvottelukunta pitää sivuapteekkivähennystä tärkeänä apteekkien lähipalveluverkoston säilymiselle ja siten saaristo- ja maaseutualueiden elinvoimaisuudelle ja arjen turvallisuudelle. Sivuapteekit ovat tärkeitä erityisesti saaristossa ja harvaan asutuilla alueilla, joissa etäisyydet ovat pitkiä ja matka-aikaan menee muuta maata pidempiä aikoja saaristoliikenteen ja heikon julkisen liikenteen vuoksi. Maaseudulla asuvien asiointimatkat apteekkiin ovat jo nyt merkittävästi pidempiä kuin kaupunkialueilla. Yli puolet maaseudun asukkaista asuvat tunnin tai pidemmän matkan päässä lähimmästä apteekista, jos matka tehdään julkisilla kulkuvälineillä. Lähes kaikki kaupunkialueiden asukkaat saavuttavat apteekkipalvelut alle puolessa tunnissa julkisilla kulkuvälineillä. (Syke: Kuinka lähellä lähipalvelut sijaitsevat? file:///C:/Users/03132126/Downloads/SykeRa_42-2024_Kuinka-l%C3%A4hell%C3%A4-l%C3%A4hipalvelut-sijaitsevat%20(1).pdf)

Liittyen itsehoitolääkkeiden myyntiin apteekkien ulkopuolella neuvottelukunta on huolissaan lakiesityksen mahdollisista kielteisistä vaikutuksista pienten sivuapteekkien toimintaan ja siten lääkkeiden ja apteekkipalvelujen saatavuuden heikentymiseen saaristo- ja maaseutualueilla. Toisaalta itsehoitolääkkeiden saatavuuden voi nähdä parantuvan siinä tapauksessa, jos apteekkia ei ole lähellä. Neuvottelukunta kuitenkin korostaa paitsi itsehoitolääkkeiden saatavuutta myös apteekkipalvelujen merkitystä lääke- ja terveysneuvonnan osalta. Saaristo- ja maaseutualueilla asuu keskimäärin iäkkäämpää väestöä, erityisesti hyvinvointialueiden haja-asutusalueilla ja reuna-alueilla. Nämä alueet ovat useimmiten ydinmaaseutua ja harvaan asuttua maaseutua, joilla huoltosuhde on korkea (ydinmaaseudulla 80 % ja hama-alueilla 90 %). Näillä alueilla on myös pi-

Saaristoasiain neuvottelukunta
Skärgårdsdelegationen

demmät matkat palveluihin eikä julkista liikennettä välttämättä ole tarjolla, jolloin apteekkipalveluiden etääntymisen riskinä on, että esimerkiksi reseptilääkkeet jätetään hakematta.

Lisäksi saaristoasian neuvottelukunta tuo esille maaseutuvaikutusten arvioinnin, jonka avulla voidaan tunnistaa lainsäädännön vaikutuksia maaseutu- ja saaristoalueilla. Maaseutuvaikutusten arvioinnilla voidaan selvittää tarkemmin mahdolliset kielteiset vaikutukset erityisesti sivuapteekkien, pienten pääapteekkien ja lääkekaappien toimintamahdollisuuksiin ja saavutettavuuteen.

Jakelu Talousvaliokunta

Tiedoksi Saaristoasiain neuvottelukunta
Erityisavustaja Marjo Anttoora
Kansliapäällikkö Pekka Pesonen
Osastopäällikkö Minna-Mari Kaila
Neuvotteleva virkamies Sanna Sihvola